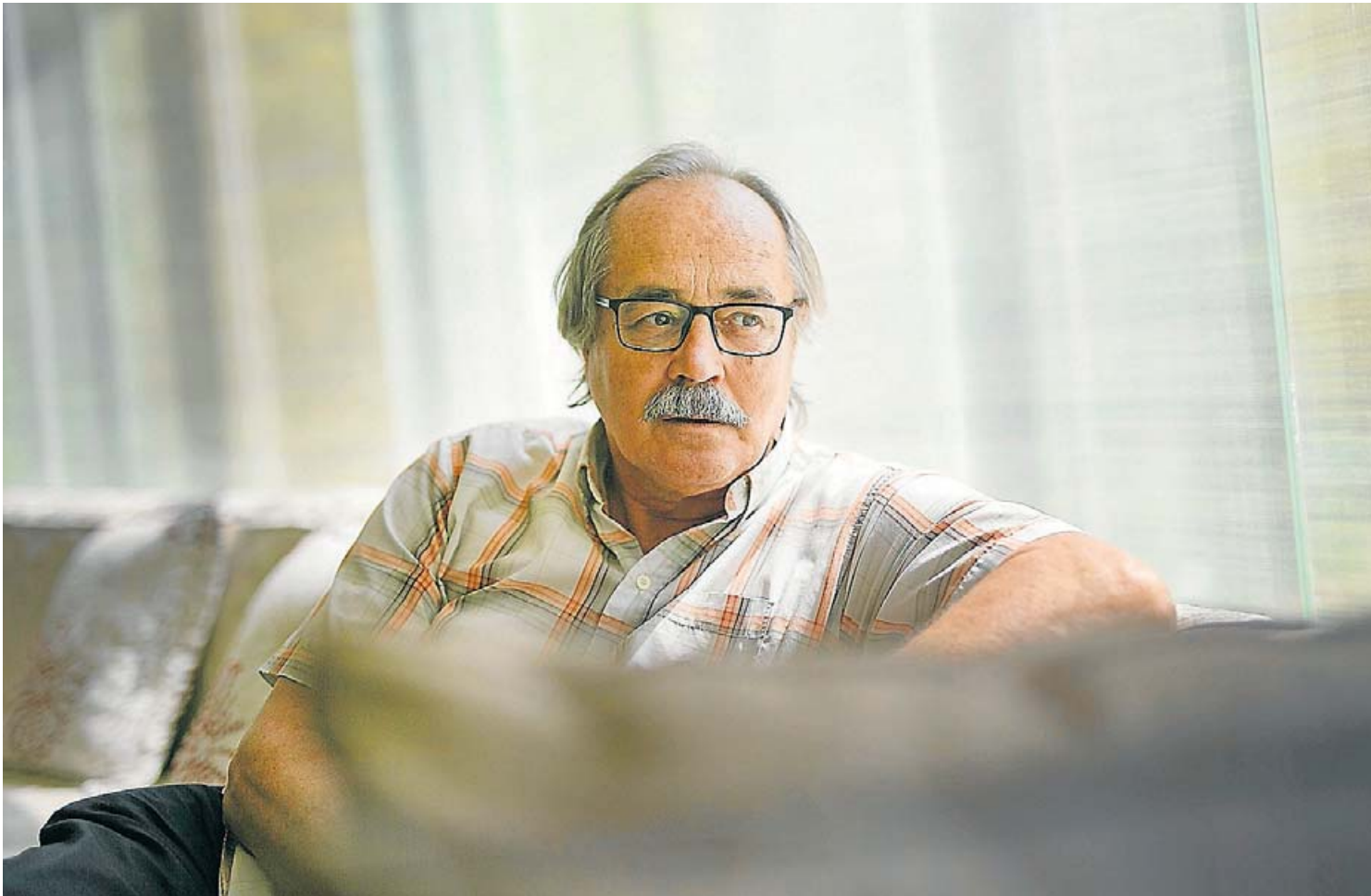

Xavier Moret

Escriptor i periodista

Combina des de fa dècades els llibres de viatges i les novel·les. A punt de fer 70 anys, Xavier Moret acaba de publicar un nou lliurament de la sèrie de casos del peculiar i tranquil detectiu Max Riera, 'Misteri a Deià' (Empúries)

PERE TORDERA

“No vull ser esclau del gènere negre”

◆◆◆◆ Clàudia Darder / Palma

A *Misteri a Deià*, la nova novel·la de Xavier Moret (Barcelona, 1952), el detectiu Max Riera està de vacances a Mallorca. A dos dies de tornar a Barcelona, una senyora li encomana un cas: trobar un poeta ucraïnès que ha desaparegut sense deixar rastre. El personatge de Moret s'entusiasma amb el cas i es queda a l'illa fins a resoldre la intriga, que es barreja en aquestes pàgines – com ja ho feia en l'anterior, *Formentera blues* – amb el paisatge mallorquí, il·luminat pel blau intens de la mar, i altres històries curioses que no es poden deslligar de l'illa.

Mallorca és l'escenari d'aquesta novel·la, però els personatges mallorquins tampoc hi destaquen gaire. El detectiu Max Riera és un foraster a l'illa. Hi és de vacances i se li encomana un cas. A mi m'interessa que s'expliquin coses de Mallorca, perquè m'agrada que la novel·la no només sigui d'intriga, sinó que

també hi passin i s'hi contin altres coses: la vida quotidiana dels pobles de l'illa per on passen els personatges, alguns elements de la cultura illenca... Que no hi hagi personatges illencs rellevants es deu al fet que és la mirada d'en Max, en primera persona, la que ens detalla les coses. Pel camí es va trobant mallorquins; això no obstant, va avançant.

Hi surten l'Arxiduc, Robert Graves, Otto Skorzeny i altres nazis que varen acabar a Mallorca. ¿T'has hagut de documentar gaire per contar les històries d'aquestes figures que apareixen al llibre?

En realitat, no tant. Vaig anar sovint a Deià des dels 70 fins als primers anys 2000. Hi tenia amics i coneixia molt l'estada de Robert Graves i en vaig llegir l'obra. Vaig conèixer la filla, Lucía, vaig veure tocar en Tomàs i el seu germà Joan. Tot plegat era una manera de posar context a l'in-

“**A MÉS DE LA INTRIGA, HE INTENTAT EXPLICAR EL PAISATGE MALLORQUÍ ON TRANSCORRE L'ACCIÓ**”

dret: a Deià, en concret, i a l'illa, en general. Quan vas a Alcúdia, la gent t'explica coses dels nazis que hi varen arribar i t'intriga. Vaig pensar en històries que poguessin interessar al lector i que el llibre es mogués, també, més enllà del cas del detectiu Max. Tot és fruit dels meus viatges anteriors a Mallorca, de les notes i idees que hi he anat recollint durant anys.

A més de novel·la negra, també escrius llibres de viatge. En aquest *Misteri a Deià* s'hi intueix una combinació dels dos gèneres. En els últims temps he publicat més llibres de viatges que novel·la negra. A *Formentera blues* [2019] ja ho vaig intentar combinar: parlava molt de l'illa, la descrivia, al mateix temps que avançava la investigació. Amb Mallorca, en aquest últim llibre, he fet una cosa semblant. A més de la intriga, he intentat explicar el paisatge. La part del

viatge es mescla amb la de l'acció que comença amb la desaparició del poeta ucraïnès.

Hi menciones Ramon Llull, Llorenç Villalonga, Miquel Costa i Llobera, Bartomeu Rosselló-Pòrcel... ¿És una manera humil d'homenatjar la literatura illenca?

La literatura illenca és interessantíssima, començant per Llull. *Bearn*, de Villalonga, és una novel·la genial. M'interessen Guillem Frontera, Biel Mesquida... Que aquestes referències surtin a la novel·la funciona per veure la realitat de l'illa, com la menció del poema *El pi de Formentor* quan uns personatges hi van. En les novel·les anteriors usava la música per fer referències més generacionals. En aquestes últimes m'he centrat més en la literatura, i a Mallorca havia parlat des de Graves fins als autors illencs.

Hi ha un altre homenatge: a la cuina mallorquina. Llom amb col, arròs brut, tumbet, pa amb oli... Els personatges se'n llepen els dits. ¿És un fet corrent en la novel·la negra mediterrània que el menjar sigui gairebé un altre protagonista? Pens en Manuel Vázquez Montalbán i Andrea Camilleri.

El gènere de la novel·la negra és molt ampli. La nord-americana té més acció, la nòrdica sol ser més psicològica i la mediterrània, la de Camilleri, Vázquez Montalbán i Petros Màrkaris, deixa més espai a la vida quotidiana i als plaers. Investigar està molt bé, però això de menjar forma molt part de la cultura mediterrània. Quan escric, no tinc pressa per desenvolupar la intriga, m'agrada gaudir del camí. No vull ser esclau del gènere, vull explicar històries humanes, també amb un toc de sentimentalisme.

A *Misteri a Deià* també es parla de Mallorca com un paradís. Hi ha mencions a *L'illa de la calma* de Santiago Rusiñol, a la famosa frase de Gertrude Stein (“Mallorca és el paradís, si pots resistir-ho”), fins i tot en la dedicatòria (“Pel Blai, que algun dia descobrirà que Mallorca també pot ser un paradís”). Ho és?

L'illa ha canviat molt d'ençà que Rusiñol va escriure *L'illa de la calma* [1915]. El turisme de masses dels 60 va provocar una transformació brutal d'algunes zones costaneres. Però la gent redueix molt Mallorca, malgrat que és un món amplísim. La costa de Tramuntana i la de Llevant, el Pla... Jo sí que penso que encara és un paradís. Potser seria millor dir que encara hi ha trossets de Mallorca que són un paradís. Queden llocs per reivindicar, i es manté viva una part cultural i festiva molt forta. ◆◆